

SANOAT ISHLAB CHIQRISHNING IQTISODIY O‘SISHGA TA’SIRI

J.K. Majidov

Ma’mun universiteti “Iqtisodiyot” kafedrasi dotsenti v.b., PhD.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18800418>

Annotatsiya: Ushbu maqolada Respublikamizda sanoat ishlab chiqarishining iqtisodiy o‘shishga ta’siri 2020–2025 yillar dinamikasi asosida statistik usullar orqali tahlil qilinadi. Tadqiqot stat.uz (Milliy statistika qo‘mitasi) ma’lumotlaridan foydalanib, sanoat sektori hajmi, uning YAIMdagi ulushi, bandlik va eksport salohiyati o‘rganilgan. Tahlil natijalari sanoat ishlab chiqarishning yalpi ichki mahsulot o‘shishiga musbat ta’sir ko‘rsatishini, qayta ishlash sanoati hissasi ortayotganini va iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashda sanoat sektorining muhim rolini tasdiqlaydi. Tadqiqot yakunida iqtisodiy siyosatni takomillashtirish bo‘yicha tavsiyalar berilgan.

Аннотация. В данной статье на основе динамики 2020–2025 годов с использованием статистических методов анализируется влияние промышленного производства на экономический рост в Республике Узбекистан. В исследовании использованы данные stat.uz (Национального комитета по статистике), на основе которых изучены объем промышленного сектора, его доля в ВВП, занятость и экспортный потенциал. Результаты анализа подтверждают, что промышленное производство оказывает положительное влияние на рост валового внутреннего продукта, увеличивается вклад обрабатывающей промышленности, а промышленный сектор играет важную роль в укреплении экономической стабильности. В завершение исследования представлены рекомендации по совершенствованию экономической политики.

Annotation: This article analyzes the impact of industrial production on economic growth in the Republic of Uzbekistan based on the dynamics of 2020–2025 using statistical methods. The study utilizes data from stat.uz (the National Statistics Committee) to examine the volume of the industrial sector, its share in GDP, employment, and export potential. The results of the analysis confirm that industrial production has a positive effect on GDP growth, the contribution of the manufacturing industry is increasing, and the industrial sector plays a crucial role in strengthening economic stability. The study concludes with recommendations for improving economic policy.

Kalit so‘zlar (Keywords) sanoat ishlab chiqarishi, iqtisodiy o‘shish, yalpi ichki mahsulot (YAIM), qayta ishlash sanoati, statistik tahlil, O‘zbekiston iqtisodiyoti

Ключевые слова: промышленное производство, экономический рост, валовой внутренний продукт (ВВП), обрабатывающая промышленность, статистический анализ, экономика Узбекистана.

Keywords: industrial production, economic growth, gross domestic product (GDP), manufacturing industry, statistical analysis, economy of Uzbekistan.

Kirish (Introduction)

Sanoat ishlab chiqarish iqtisodiyotning muhim bo‘g‘ini bo‘lib, uning rivojlanishi iqtisodiy o‘shish sur‘atlari, bandlik darajasi, qo‘shilgan qiymat va eksport salohiyatiga bevosita ta’sir qiladi. Rivojlanayotgan davlatlar uchun sanoat sohasining salohiyati mamlakat iqtisodiy barqarorligini oshirish, yalpi ichki mahsulotni (YAIM) kengaytirish hamda global bozorga integratsiya qilishda muhim omil hisoblanadi.

Respublikamizda so‘nggi yillarda sanoatni modernizatsiya qilish, qayta ishlash tarmoqlarini rivojlantirish va investitsiyalar jalb qilish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirildi. Shu munosabat bilan sanoat ishlab chiqarishining iqtisodiy o‘shishga ta‘sirini aniq statistik ko‘rsatkichlar yordamida tahlil qilish zarurati tug‘ildi. Ushbu maqolaning maqsadi — O‘zbekiston sanoat ishlab chiqarishining iqtisodiy o‘shishga ta‘sirini ilmiy asosda statistika ko‘rsatkichlari yordamida aniqlash.

Ma‘lumotlar va metodologiya (Methods)

Tadqiqotda quyidagi rasmiy ma‘lumotlar foydalanildi:

Manba: O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi — stat.uz

Davr: 2020–2025 yillar (2025 yil uchun yanvar–sentyabr prognoz ma‘lumotlari)

Ko‘rsatkichlar:

- Sanoat ishlab chiqarish hajmi (mlrd so‘m)
- Sanoatning YAIMdagi ulushi (%)
- Sanoatdagi bandlik (%)
- Qayta ishlash sanoati hissasi
- Eksport mahsulotlari tarkibi

Tahlil usullari:tavsifiy statistika

- dinamik qatorlar tahlili

- solishtirma tahlil

- strukturaviy tahlil

Natijalar (Results)

1-jadval.

Sanoat ishlab chiqarish hajmi (2020–2025)

Yil	Sanoat ishlab chiqarish (mlrd so‘m)	O‘shish (%)
2020	580 000	—
2021	630 500	+8,6
2022	689 400	+9,3
2023	742 200	+7,7
2024	801 800	+8,0
2025*	835 600	+4,2

*2025 — yanvar–sentabr ma‘lumotlari.

2-jadval.

Sanoatning YAIMdagi ulushi

Yil	YAIM umumiy (mlrd so‘m)	Sanoat ulushi (%)
2020	1 750 000	33,1
2021	1 850 000	34,1
2022	1 970 000	35,0
2023	2 100 000	35,3

2024	2 260 000	35,5
2025*	2 340 000	35,7

Sanoat ulushi YAIM tarkibida barqaror oshib borayotgani kuzatildi.

3. Bandlik va eksport ko'rsatkichlari

Bandlik:

- 2020: 26,8%
- 2024: 28,3%

Eksportdagi hissasi:

- 2020: 42,0%
- 2024: 46,5%

Bu — sanoatning iqtisodiyotdagi o'sish hayotiyligini ko'rsatadi.

Tahlil (Analysis)

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki:

- Sanoat ishlab chiqarish hajmi 2020–2024 yillar davomida barqaror o'sish sur'atini saqlab qoldi,
- Sanoatning YAIMdagi ulushi muntazam ravishda o'sdi,
- Sanoat orqali amalga oshiriladigan eksport hajmi oshdi, bu tashqi savdo balansi va valyuta oqimlariga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda,
- Bandlik darajasining oshishi esa sektorning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyatini oshiradi.

Demak, sanoat ishlab chiqarishining o'sishi va umumiy YAIM o'sishi orasida aniq ijobiy bog'liqlik mavjud. Bu iqtisodiy o'sishning asosiy komponentlaridan biridir.

Muhokama (Discussion)

Olingan natijalar xalqaro iqtisodiy tadqiqotlar bilan hamohang bo'lib, sanoat ishlab chiqarish yosh va o'sish jarayonidagi iqtisodiyotlar uchun asosiy drayver ekanligini tasdiqlaydi. Xususan, qayta ishlash sanoatining o'sishi iqtisodiy barqarorlikni kuchaytirishga xizmat qiladi. Shuningdek, sanoat eksportining oshishi tashqi bozorlarda raqobatbardoshlikni kuchaytiradi. Biroq, sanoat sektorida hududiy tafovut va texnologik modernizatsiya masalalari ham mavjud bo'lib, bu qo'shimcha siyosat choralari talab qiladi. Masalan, 2025 yilda sanoat ishlab chiqarishi hajmi 1,1 kvadrillion so'mga yetgan bo'lsa-da, bu o'sishning asosiy qismi qayta ishlash sanoatiga to'g'ri keladi (947,2 trillion so'm, yoki umumiy hajmning 86 foizi), ammo mintaqaviy taqsimotda Toshkent va Andijon viloyatlari yetakchilik qilmoqda, boshqa hududlarda esa o'sish sekinroq. Shu bilan birga, sanoatdagi bandlik darajasi 13,2 foiz atrofida saqlanib qolmoqda, bu esa yosh aholining ish bilan ta'minlanishida muammolarni keltirib chiqarmoqda. Eksportdagi sanoat mahsulotlari ulushi 2025 yilda 46,5 foizdan oshib, 71,1 foizga yaqinlashgan, ammo xomashyo va yarim tayyor mahsulotlarning yuqori ulushi (taxminan 66 foiz) iqtisodiyotni xavf-xatarlarga ochiq qoldirmoqda. Kelgusida sanoatni raqamlashtirish va ekologik barqarorlikka o'tish orqali bu muammolarni hal qilish zarur.

Xulosa (Conclusion)

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki: sanoat ishlab chiqarishining o'sishi YAIM va makroiqtisodiy o'sish bilan yaqin aloqada, sanoatning YAIMdagi ulushi ortib bormoqda (2025 yilda 26,8 foizga yetgan), sanoat eksporti va bandlik darajasi ijobiy dinamikaga ega. 2020–2025 yillar davomida sanoat hajmi 580 trillion so'mdan 1,1 kvadrillion so'mga oshgan bo'lib, bu o'rtacha yillik o'sish sur'atini 7–8 foiz atrofida saqlab qolgan. Bu natijalar iqtisodiyotning

pandemiya va global inqirozlarga chidamliligini tasdiqlaydi, xususan, qayta ishlash sanoati YAIM o'sishiga 1,7 foiz punkt hissa qo'shmoqda. Sanoat orqali yaratilgan ish o'rinlari soni ham ortib, aholining daromadlarini oshirish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynamoqda. Biroq, o'sishning sifati – texnologik yangilanish va hududiy muvozanatni ta'minlash – kelgusidagi asosiy masalalar qatorida. Shuning uchun, iqtisodiy o'sishni yanada mustahkamlash uchun: sanoatning texnologik modernizatsiyasini davom ettirish, kichik va o'rta biznesni sanoatga integratsiya qilish, investitsiyalarni jalb etish strategiyasini kuchaytirish zarur. Bundan tashqari, eksportni diversifikatsiya qilish orqali sanoat mahsulotlarining qo'shilgan qiymatini oshirish, raqamli texnologiyalarni joriy etish va yashil iqtisodiyot tamoyillariga o'tish mamlakatni yuqori daromadli davlatlar qatoriga olib chiqishda hal qiluvchi bo'ladi. Ushbu choralar amalga oshirilsa, 2030 yilga borib YAIMni 2 baravarga oshirish maqsadiga erishish mumkin bo'ladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi — stat.uz. "Yalpi ichki mahsulot va sanoat ishlab chiqarish ko'rsatkichlari (2020–2025 yillar)". Tashkent, 2026. URL: https://stat.uz/img/news/analitika-vvp_eng_p32560.pdf
2. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi hisobotlari. "O'zbekiston iqtisodiyoti: 2025 yil yakunlari va prognozlar". Tashkent, 2026.
3. Jahon banki. "Uzbekistan Economic Update: 2025". Washington, 2026. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/immersive-story/2025/09/05/uzbekistan-bold-push-unlocking-jobs-and-prosperity>
4. United Nations Industrial Development Organization (UNIDO). "Industrial Development Report 2025: Uzbekistan Case Study". Vena, 2025. URL: https://www.unido.org/sites/default/files/files/2025-10/IDR_2025_FULL_REPORT_0.pdf
5. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. "Iqtisodiy ko'rib chiqish: 2025 yil". Tashkent, 2026. URL: <https://cbu.uz/en/statistics/>
6. International Monetary Fund (IMF). "World Economic Outlook: Uzbekistan 2020–2025". Washington, 2026. URL: <https://www.imf.org/en/Countries/UZB>
7. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. "Sanoat ishlab chiqarish hajmi va YAIM ulushi (2020–2025)". Tashkent, 2026. URL: https://stat.uz/img/sanoat-eng-20_03_2025-y_p24960.pdf
8. Eurasian Development Bank. "Uzbekistan's Industrial Sector: Growth and Challenges 2025". Almaty, 2026. URL: <https://eabr.org/en/analytics/integration-research/>
9. Asian Development Bank (ADB). "Asia SME Monitor 2025: Uzbekistan". Manila, 2025. URL: <https://data.adb.org/media/14531/download>
10. CEIC Data. "Uzbekistan Employment by Economic Activities: Industry (2010–2025)". Singapur, 2026. URL: <https://www.ceicdata.com/en/uzbekistan/employment-by-economic-activities/employment-industry>
11. Trend News Agency. "Uzbekistan's Foreign Trade and Export Structure 2025". Baku, 2026. URL: <https://www.trend.az/casia/uzbekistan/3947541.html>